

ОСОБЛИВОСТІ УТВОРЕННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ ВЛАСНИХ НАЗВ У СЕРІЇ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ ДЖ. РОУЛІНГ ПРО ГАРРІ ПОТТЕРА

Поліщук Людмила,

К.п.н.,

доцент кафедри англійської філології та перекладу

Пушкар Тетяна,

К.п.н.,

доцент кафедри англійської філології та перекладу

Житомирський державний університет

імені Івана Франка,

м. Житомир, Україна

Введення.

Система власних імен виступає ключовим аспектом для розуміння та осмислення романів про Гаррі Поттера, які були написані британською письменницею Дж. Роулінг. Освічена в галузі філології, Дж. Роулінг розуміла, що літературні твори потребують уваги до численних деталей, які не обмежуються лише сюжетом, персонажами і локаціями, а також охоплюють власні назви.

Відповідно вибрані власні імена не просто надають ідентифікацію конкретним об'єктам або явищам, вони також мають потужний потенціал передачі додаткової інформації, що зазвичай викликає в читачів певні емоції та реакції. Ці емоційні реакції впливають на сприйняття художнього твору, сприяючи багатогранному розумінню.

Не дивно, що романи Дж. Роулінг про Гаррі Поттера завоювали популярність у всьому світі, не обмежуючись лише дітьми та підлітками, але привертаючи і увагу дорослих, зокрема, фахівців у галузі філології та лінгвістики. Дослідники проявили значний інтерес до цієї серії романів, оскільки вони стали важливим джерелом для дослідження та вивчення.

Мета роботи.

Метою роботи є з'ясування лінгвістичних особливостей утворення власних назв у серії художніх творів Дж. Роулінг про Гаррі Поттера та

визначення основних підходів до їх перекладу українською мовою. Дослідження спрямоване на виявлення семантичних, словотвірних та стилістичних характеристик онімів, а також на аналіз перекладацьких стратегій, що забезпечують збереження смислової, емоційної й культурної специфіки оригіналу.

Результати і обговорення.

В серії творів про Гаррі Поттера власні назви є однією з найцікавіших складових тексту. Вони вдосталь різноманітні і включають не лише особові імена та прізвища персонажів, але й також інші групи власних назв. Власні імена з усіх книг про Гаррі Поттера можна розподілити таким чином:

1. Антропоніми:

1. Особисті імена: “*Newt*”, “*Rubeus*”, “*Narcissa*”, “*Billius*”, “*Ronald*”, “*Albus*”, “*Dolores*”;
2. Прізвиська: “*Horny-Handed*”, “*Moony*”, “*Wormtail*”, “*Snivellus*”;
3. Імена-перифрази: “*Dark Lord*”, “*You-Know-Who*”, “*Mad-Eye*”.

Потрібно зазначити, що групи власних імен, такі як патроніми, матроніми та текноніми, не зустрічаються в романах Дж. Роулінг про Гаррі Поттера. Це можна пояснити тим, що в більшості європейських країн, включаючи Велику Британію, не існує традиції використання цих груп власних імен для ідентифікації особи.

Згідно з класифікацією антропонімів, яка базується на періоді їхнього запозичення у мову, всі власні імена з романів, включені в цю категорію, також можуть бути розділені на такі групи:

1. Оніми, які були запозичені з сучасної епохи: “*Black*”, “*Potter*”.
2. Оніми, які були взяті з попередніх епох: до цієї категорії відносяться “*Fenrir*”, “*Mara*” (антропоніми давньопівнічного походження), “*Wulfric*” (антропонім давньоанглійського походження), “*Baal*”, “*Rhianonn*” (кельтські антропоніми).

3. Алюзивні власні імена: “*Percival*”, “*Ginevra*” (які відсилають до творів Томаса Мелорі), “*Diggor*”, “*Harfang*” (з посиланням на твір «Хроніки

Нарнії»).

Крім того, в романах про Гаррі Поттера можна виділити наступні категорії власних імен:

2. **Зооніми:** до цієї категорії належать імена тварин, такі як *“Fang”*, *“Hedwig”*, *“Crookshanks”*, *“Nagini”*, *“Trevor”*.

3. **Фітоніми:** у цій категорії містяться імена рослин, а саме *“Devil's Snare”*, *“Whomping Willow”*, *“Venomous Tentacula”*, *“Spiky Bushes”*, *“Bouncing Bulbs”*.

4. **Топоніми:**

Назви природно-фізичних об'єктів, такі як гідроніми – *“Black Lake”*, ороніми – *“Godric's Hollow”*, дрімоніми – *“Forbidden Forest”*.

Топоніми, що вказують на населені місця (ойконіми), включаючи комоніми – *“Hogsmeade”*, *“Little Hangleton”*, *“Buddleigh Babberton”*, і астїоніми – *“Little Whinging”*, *“London”*, *“Birmingham”*, *“Cokeworth”*.

Топоніми, що позначають об'єкти всередині міста (урбаноніми), включаючи годоніми – *“Diagon Alley”*, *“Knockturn Alley”*, *“Spinners End”*, і агороніми – *“Grimmauld Place”*.

5. **Космоніми:** імена персонажів, такі як *“Draco”*, *“Scorpius”*, *“Andromeda”*, які вказують на астрономічні об'єкти.

6. **Астрономи:** назви планет, наприклад, *“Mars”*, *“Saturn”*, *“Uranus”*, які відповідають астрономічним термінам.

7. **Фалероніми:** назви нагород, подій або об'єктів, такі як *“Order of Merlin”*, *“The House Cup”*, *“Triwizard Cup”*, та *“Most Charming Smile Award”*.

8. **Хрононіми:** назви подій, наприклад, *“Battle of Hogwarts”*, *“Second Wizarding War”*, *“Goblin Rebellion”*, що вказують на часові рамки подій.

9. **Документоніми:** назви законів, кодексів або статутів, такі як *“International Statute of Wizarding Secrecy”*, *“The Code of Wand Use”*, *“Third Law of Golpalott”*.

10. **Демоніми:** імена або прізвища персонажів, зокрема це *“Fat Friar”*, *“Nearly Headless Nick”*, *“Grey Lady”*, що вказують на їхні характеристики.

11. **Теоніми:** імена, які вказують на божества або міфологічних істот, наприклад, “*Abraxas*”, “*Aurora*”, “*Alecto*”, “*Hermes*”, “*Hestia*”.

12. **Міфоніми:** імена, які походять з міфологічних оповідей, наприклад, “*Andromeda*”, “*Bellatrix*”, “*Penelope*”, “*Remus*”.

13. **Хремотоніми:** назви видань, книг або чарівних предметів, такі як “*Daily Prophet*”, “*Quibbler*”, “*Transfiguration Today*”, “*History of Magic*”, “*The Dark Forces: A Guide to Self-Protection*”, “*Gobstones*”, “*Firebolt*”, “*Time-Turner*”.

14. **Етноніми:** внутрішні назви не використовуються, але існують екзоніми, такі як “*Muggles*”, які вказують на інших представників світу.

15. **Ергоніми:** назви шкіл, факультетів, товариств, магазинів, кафе або пабів, такі як “*Hogwarts School of Witchcraft and Wizardry*”, “*Gryffindor*”, “*Order of Phoenix*”, “*Weasleys' Wizard Wheezes*”, “*Leaky Cauldron*”, “*Floean Fortescue's ice-cream parlour*”.

Процес формування власних назв відбувається постійно через зміни в навколишньому середовищі та відповідає потребам мовних користувачів. У сучасній англійській мові існує різноманіття методів створення лексичних одиниць, серед яких найпоширеніші – афіксація, скорочення, словоскладання, конверсія та зворотне утворення. В серії обраних романів про Гаррі Поттера було досліджено всі зазначені способи. Розгляньмо їх більш детально.

Афіксація є одним з способів творення слів в мові. Він полягає у додаванні або прибиранні афіксів у кореневому слові, змінюючи тим самим його значення чи граматичні характеристики. Афікси поділяються на префікси (додаються до початку слова), суфікси (додаються до кінця слова). Розглянемо приклади з обраних творів:

- **“Shadowcraft”**

Слово поєднує “*shadow*” (тінь) з суфіксом “*-craft*” (має відношення до майстерності чи мистецтва). Таке слово вказує на магичні навички, пов’язані з контролем та використанням тіні у фентезійному контексті. “*Shadowcraft*” означає майстерність в мистецтві маніпулювання тінями та викликання

темряви, які герої Поттеріани вивчали на заняттях з темних мистецтв.

- **“Dragonlore”**

Слово складається з **“dragon”** (дракон) і суфікса **“-lore”** (знання, історія). **“Dragonlore”** вказує на знання та магичні аспекти, пов’язані з драконами. Це включає легенди, історії та різноманітні аспекти культури, пов’язані із силами драконів у 4 частині роману «Гаррі Поттер та кубок Вогню».

- **“Starlighted”**

Тут суфікс **“-ed”** додається до **“starlight”** (зіркове світло). **“Starlighted”** вказує на щось, що має світлові властивості зіркового світла. У поттеріанському контексті це предмет чи створіння, яке випромінює магичне чи надприродне світло.

- **“Moonshadow”**

Суфікс **“-shadow”** додається до **“moon”** (місяць). **“Moonshadow”** вказує на таємничу тінь, що виникає від місячного світла, або навіть магичні аспекти, пов’язані з тінями місяця у фентезійних образах.

- **“Stormweaver”**

Тут суфікс **“-weaver”** додається до **“storm”** (буря). **“Stormweaver”** вказує на чарівника, який володіє здатністю контролювати бурі. Це слово може викликати уявлення про магичне втілення чи контроль над стихією.

Способи префіксації:

- **“Enchantgate”**

Префікс **“en-”** доданий до **“chantgate”**, створюючи слово, що вказує на магичний портал або вхід, який наповнений чарами чи магією. **“Enchantgate”** слугує входом до магичного світу або локації з особливими властивостями, зумовленими чарами, як камін, який чарівники використовували для переміщення в просторі в першій частині роману «Гаррі Поттер та філософський камінь».

- **Unicornrealm**

Префікс **“uni-”** доданий до **“cornrealm”** (королівство), утворюючи слово, яке вказує на магичне королівство чи світ, де єдиногоги є важливою складовою.

“Unicornrealm” – це фантастичне місце, де існують чарівні істоти.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок про те, що власні імена в романах про Гаррі Поттера є значущою групою лексичних одиниць, які виконують різноманітні функції: номінативну, ідентифікаційну, диференціальну, соціальну, емоційну та експресивну.